

KARAIŞALI İLÇESİ'NİN KENTSEL GELİŞİM POTANSİYELİ İÇİNDE YEŞİL ALAN GEREKSİNİMLERİ *

*Requirement Of Green Area In The Urban Development Potential Of Karaisalı **

Elif BOZDOĞAN
Ç.Ü.Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Erdoğan GÜLTEKİN
Ç.Ü.Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mim.Bölümü

ÖZET

Araştırma alanı, Adana'nın en eski yerleşimlerinden olup, günümüzde çağdaş kent normlarından uzak bir fiziksel gelişme görünümü içerisindeki Karaisalı kentidir. Alanda geleneksel kırsal yerleşim karakteri büyük ölçüde korunmuştur. Bu nedenle kent anlayışı içinde açık ve yeşil alanlar için sistemli bir planlamaya gerek duyulmamıştır. Kentin yavaş da olsa sosyo-ekonomik ve fiziksel yönden bir gelişim sürecine gireceği bununla birlikte uygun ölçülerde ve kalitede bir açık ve yeşil alan sistemine ihtiyaç duyacağı olasıdır. Araştırmada kentleşmeye henüz girmekte olan Karaisalı gibi küçük bir kentin sosyo-ekonomik açıdan gereksinim duyabileceği açık ve yeşil alan miktarlarının ve sistemlerinin planlamasına ilişkin ilkelerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

ABSTRACT

By this study, we have intended to introduce an oldest public settlement area of Adana which is known as Karaisalı where a little far from the actual city norms of physically development view . There was no needs to make asystematic planning on the open green areas due to the conservation of rural settlement characteristics. However, eventhough the town is growing up slowly, it will go on duration of social-economical and physical development. In the future, it is strongly possible that town will need an system of open and green area. In this study it was aimed to determine the planning principles of amounts and systems that refer to the open and green areas of Karaisalı with respect to social-cultural needs.

Consequently, the system of open and green area was established according to principles which determined by this study.

* Yüksek Lisans Tezi-MSc.Thesis

Giriş

Yerleşim mekanlarını ve çevrelerini; hayat tarzları, iklim vb. koşullar doğrultusunda en ideal şekilde geliştirmeye çalışan insan, bu amaçla değişik kent desenleri oluşturmuştur. Ancak, barınma, korunma gibi bireysel, beslenme, çalışma, sosyal aktiviteler gibi toplumsal gereksinimleri ve doğası gereği toplu yaşamaya zorunlu olan insanlar, bu zorunluluk dolayısıyla günümüzün kozmopolit kentlerinin meydana gelmesine neden olmuşlardır. Kentleşme olgusunun temeli, insanoğlunun yeryüzündeki hayatının başlangıcına dek gitmektedir. İlk çağlarda insanlar atmosfer, iklim, güneş, yaban hayvanları vb. çevresel elemanlardan olumsuz bir şekilde etkilenmişler ve bu nedenle kendilerini çevresel elemanların oluşturabileceği olumsuzluklardan koruyabilmek amacıyla değişik tiplerde yapılar oluşturmak zorunda kalmışlardır (Topay, 1998).

20.yüzyılın 2. yarısında kentleşme olgusunun çok hızlı bir gelişim süreci içerisine girmesi, kentsel yerleşim alanlarında kamu kullanımına ayrılmış açık ve yeşil alanların yerlerinin farklı karakterli kullanımlara bırakılmasına neden olmuştur. Böylece birçok ülkede yeşilden yoksun, fiziksel dokusu ve organik bütünlüğü bozulmuş, çok çeşitli çevresel sorunları içeren kent mekanları ortaya çıkmıştır. Bu sorunların önemli boyutlara ulaşmasıyla birlikte geçmişte varlığı kentsel mekanlarda fazlaca önemsenmeyen açık ve yeşil alanlar yeniden önem kazanmaya başlamıştır. İleride kentleşme akımlarının daha yüksek bir düzeye ulaşması ve endüstrileşmenin daha da gelişmesi ile açık ve yeşil alanlara duyulan gereksinimin çok daha fazla artacağı rahatlıkla söylenebilir (Uzun ve Altunkasa, 1991).

Yeşil alanlar uzun süre yapıların çirkin yanlarını örten basit dekor olarak kavranmıştır. Bu estetik bakış açısına varmanın bile olumlu olduğu düşünülebilir. Bugün ise yeşil alanlara bir dekor olduğu kadar, gün geçtikçe yoğunlaşan kent ortamının, insan sağlığı için hayatsal önemi olan bir öğesi olarak bakılmaktadır. Bu denli önemli olan yeşil alanlar artık çağımız kent planlamalarında geniş kapsamlı bir planlama çerçevesinde ele alınarak bir sistem içerisinde geliştirilmekte, kentleşme olgularının hızına uyabilecek bir yeşil sistem yaratma çabaları görülmektedir (Yıldızcı, 1978).

Böyle bir araştırmada Karaisalı'nın seçilmesinin temel nedenlerinden biri, şehrin dağ ile ova arasında bir geçiş yeri bir eşik alan üzerinde kurulmuş olmasıdır. Yapılacak olan bu çalışmanın eşik alanlarda ve benzer iklimli yerlerde yapılmak istenen diğer planlamalara örnek teşkil edebileceği düşünülmektedir. Karaisalı'nın araştırma alanı olarak seçilmesinin diğer bir nedeni de kentleşmenin burada henüz istenilen düzeyde olmaması ve kent açık ve yeşil alan planlaması için henüz sorunların ağırlık kazanmadığı, kontrol edilebilir büyüklükte bir kent olması nedeniyle rahatlık sağlamasıdır.

Materyal ve Metot

Karaisalı İlçesi Adana'nın kuzeybatısında, Adana'ya 47 km uzaklıkta, Adana-Pozantı-Niğde karayolu bağlantısı üzerinde konumlanmıştır. İlçenin doğusunda İmamoğlu, kuzeyinde Aladağ ve Niğde, batısında Pozantı, Tarsus ve İçel, güneyinde Yüreğir ve Seyhan Merkez ilçeleri bulunmaktadır.

Araştırma alanı Karaisalı İlçesi belediye sınırları ile mücavir alan sınırlarını kapsamakla birlikte bu alanın etkisi altına girebilecek alanlar da düşünülmüştür. Uzun dönemde bir planlama ve kentsel gelişim düşünüldüğünde kırsal alanın bir kısmı da araştırma alanı içerisine alınmıştır.

Günümüzde çağdaş gelişme normlarından uzak bir fiziksel gelişme görünümünde olan ilçedeki bu kısıtlamanın ana nedenleri arasında ana ticaret yollarından uzak olmasının yanısıra sektörel gelişmenin ve ekonomik faaliyetlerin tarıma dayalı olması sayılabilir.

Araştırmada, literatür taraması ile birlikte doğal ve kültürel yapı ve açıkve yeşil alanların mevcut durumu tespit edilmiştir. Mevcut durumun belirlenmesinde Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planları'ndan yararlanılmıştır. Mevcut durumun belirlenmesinden sonra araştırma alanı açık ve yeşil alanları için öneriler getirilmiştir.

Araştırma Bulguları

Jeolojik Yapı

Araştırma alanının stratigrafik jeolojisi incelendiğinde Miyosen yaşlı çakıl taşı, kireç taşı ve kil taşı, Pliyosen yaşlı teras, Halosen yaşlı alüvyon bulunduğu görülmektedir. Araştırma alanındaki en yaşlı birim çakıl taşıdır. 300 m civarında bir kalınlığa sahip olan kireçtaşı ise ki,l taşından daha sert bir topoğrafya verir. 1000 m'den daha fazla kalınlığa sahip kil taşı ise yumuşak yapısı nedeniyle heyelanlara neden olmaktadır (D.S.İ., 1990).

Araştırma alanı, T.C. İmar ve İskan Bakanlığı'nın "Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası"na göre 3. deprem bölgesi içerisinde olup bu da VII şiddetindeki depreme karşılıktır (D.S.İ., 1990).

Toprak

Toprak-Su Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan toprak haritasından faydalanılmış ve alanda iik ayrı toprak grubu olduğu görülmüştür. Bu toprak gruplar Kahverengi Orman Toprağı ve Üçürge Suyu çevresinde görülen ve içerisinde çakıl miktarı yüksek olan Kolüvyal Topraklardır. Kolüvyal toprağın bulunduğu arazilerde kuru tarım ve sulu tarım ile bağcılık yapılmaktadır.

İklim

Adana ilinin kuzeybatısında yer alan Karaisalı deniz seviyesinden 241 m yüksekliktedir. Bölge çok yağışlı ılık bir kış ve sıcak kurak bir yaz mevsimi ile birlikte nemli ve yarı nemli subtropikal (Temmuz-Ağustos ayında tropikal) Akdeniz iklim kuşağında bulunmaktadır (Türkeş ve ark., 1996).

Uzun yıllar ortalamalarına göre yıllık ortalama sıcaklık Karaisalı'da 18.4 0C'dir. Aylık en yüksek sıcaklık ortalaması Ağustos ayında 39.10C olarak gerçekleşmiştir. 1990-2001 yılları arasında en yüksek sıcaklık 23.7.1998 tarihinde 44.2 0C olarak saptanmıştır. Aynı yıllar arasında en düşük sıcaklık ise 27.01.1997 tarihinde - 2.7 0C olarak gerçekleşmiştir. Karaisalı merkezde yağış genellikle sağanak yağış şeklindedir. Yılın bazı bölümlerinin kurak geçtiği hemen hiç yağışın kaydedilmediği aylar olduğu görülmektedir. Karaisalı'nın 1990-2002 yılları arasında yıllık yağış toplamı 694.4 mm'dir.

Oransal nem yılın hemen bütün aylarında yüksektir. Bölgede nemin yüksek olmasının bir nedeni de güneybatı yönünden esen Akdeniz üzerindengelen meltem rüzgarıdır. Hakim rüzgar yönü ise yazın güneybatı, kışın ise güneydoğudur.

Doğal Bitki Örtüsü

Karaisalı İlçesi Doğu Akdeniz flora bölgesi içinde yer almaktadır.Kurakçıl karakterli, herdemyeşil, sert yapraklı ağaç ve çalılardan oluşan bir bitki örtüsü vardır (Yılmaz, 1996). Bölgenin karakteristik bitkisi Pinus brutia (Kızılçam)'dır. Araştırma alanı sınırları içerisinde kızılçam ormanları ile maki ve otsu bitkilerin oluşturduğu bir bitki örtüsü görülmektedir. Doğal bitki örtüsü içerisinde yer alan bazı bitki türleri; *Ceratonia siliqua*, *Asparagus sp.*, *Cercis siliquastrum*, *Capparis spinosa*, *Laurus nobilis*, *Cistus salviifolius*, *Olea europea var. sylvestris*, *Clematis flammula*, *Pistacia terebinthus*, *P. lentiscus*, *Calicotome villosa*, *Crataegus monogyna* *Myrtus communis*, *Nerium oleander* *Quercus coccifera*, *Rubus sp.*, *Cortaderia sp.* *Cyclamen persicum*, *Erica manupuliflora*, *Hedera helix* *Hypericum sp.*, *Lithodora hispidula*, *Paliurus spina-christii*, *Smilax aspera*

Nüfus ve Sosyo-Ekonomik Yapı

Nüfus, kentlerdeki açık ve yeşil alan sistemini belirleyen etkenlerin belki de en önemlisidir. Bir kentin açık ve yeşil alan miktarı fert başına düşen miktar olarak değerlendirilir. Yani kent nüfusu arttıkça açık ve yeşil alan miktarı da artacaktır. Kentin sosyo-ekonomik yapısı açık ve yeşil alan gereksinimini etkilediği gibi nüfusu da etkilemektedir. Çizelge 1'de Karaisalı'nın son 73 yıllık nüfus değişimleri verilmektedir. Son dönemde nüfustaki azalma sosyo-ekonomik yapının giderek bozulduğunun bir göstergesidir.

Çizelge 1. Karaisalı İlçe Merkezi'nin Yıllara Göre Nüfusu (DİE,tarihsiz)

Yıl	1927	1935	1940	1945	1950	1960	1965	1970	1980	1985	1990	1997	2000
Şehir Merkezi Nüfusu	720	885	1025	1051	1099	1750	1814	1643	2711	5899	7235	7621	6919

Tarım ve Hayvancılık

Karaisalı ilçe sınırları içerisinde yaşayan halkın en önemli geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Araştırma alanı içerisinde yapılan tarım, ilçe sınırlarında yapılan tarım ile karşılaştırıldığında daha küçük ölekte olup ürün çeşidi daha azdır. Üretilen tarım ürünleri genelde tarla bitkileridir. Bunun yanı sıra sebze ve meyve de görülmektedir. En çok üretimi yapılan tarla bitkileri buğday, pamuk ve mısırdır. Sebze olarak genelde domates ve salatalık ile çok az miktarda fasulye üretilmektedir. Üretimi yapılan meyveler ise narenciye (portakal, limon, mandarin) ve zeytindir. Araştırma alanında sulu ve kuru tarım yapılan arazilerin ürünlere göre alanları Çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2. Karaisalı İlçe Merkezi Sınırlarındaki Sulu ve Kuru Tarım Yapılan

Arazilerin Ürönlere Göre Alanları (Anonymus, 2002)

Tarım Alanları	Kuru (da)	Sulu (da)	Toplam (da)
Tarla	2350	3.400	5750
Sebze	-	70	70
Meyve	150	100	250
Toplam	2.500	3.750	6.070

Tarımın yanı sıra hayvancılık da halkın en önemli geçim kaynaklarından birisidir. Büyük baş ve küçük baş hayvan varlığının mevcut

durumu Çizelge 3'te verilmiştir. Küçükbaş hayvancılıkta kıl keçisi en çok beslenen hayvandır. Arazi şartlarına uyum göstermesi ve alanın doğal yapısına göre hareket yeteneğinin oldukça iyi olması kıl keçisinin beslenme oranını artırmaktadır. Küçük baş hayvancılık yalnızca ekonomik fayda sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Büyük baş hayvancılıkta ise aile hem hayvansal ihtiyacını karşılamakta hem de ekonomik fayda sağlamaktadır. Hayvancılığı geliştirmek amacıyla Tarım ve Köy Hizmetleri'nin bazı projeleri İlçe Müdürlüğü ve Kaymakamlık tarafından uygulanmaktadır. Süt siğirciliğı, arıcılık ve tavukçuluk ile ilgili destekleme projeleri yapılmaktadır.

Çizelge 3.Karaisalı İlçesi Belediye Sınırları İle İlçe Sınırlarındaki Büyük Ve Küçük Baş Hayvan Varlığı (Anonymus, 2002)

Hayvan varlığı	Belediye Sınırları	İlçe Sınırları
Koyun	200	40.000
Kıl Keçisi	400	70.000
Melez Siğir	90	6.000
Yerli Siğir	60	2.500
Saf Kültür Siğir	—	300

Orman

Karaisalı Orman İşletme Müdürlüğü 01.05.1990 yılında kurulmuştur. İşletme Müdürlüğü'nün en alçak noktası 130 m, en yüksek noktası ise 5152 m'dir. Araştırma alanı içerisindeki orman varlığı Karaisalı Orman İşletme Müdürlüğü Orman Amenajman Planı'na göre belirlenmiştir. Araştırma alanındaki tek işletme sınıfı 'Kızılçam'dır. Buna göre araştırma alanının orman varlığı Çizelge 4'te verilmiştir. Kızılçam hakimiyetindeki orman alanlarında görülen diğer yapraklı bitkiler şöyle sıralanmaktadır: Arbutus andrachne (Sandal), . Callicotome villosa (Azgan), Ceratonia ciliqua (Keçi boynuzu), Cistus salviifolius (Laden), Crataegus monogyna (Alıç), Erica arborea (Püren, Funda), Fraxinus excelsior (Dişbudak), Hedera helix (Orman Sarmaşığı), Laurus nobilis (Defne), Myrtus communis (Murt, Mersin Çalısı), Nerium oleander (Zakkum), Olea europea (Yabani Zeytin), Pistacia lentiscus (Sakız), P.terebinthus (Menengiç), Platanus orientalis (Çınar), Phillyrea media (Akçakesme), Quercus coccifera (Kermes Meşesi), Rhus cotinus (Sumak), Staphylev pinnate (Tesbih Çalısı),Thymusserpyllum (Kekik)

Çizelge 4.Araştırma Alanının İşletme Sınıfına Göre Orman Varlığı (Orman Genel Müdürlüğü, 2002)

İşletme Sınıfı	Kızılçam
Normal Koru (Ha)	181
Bozuk Kızılçam, Diğer Yapraklılar (Ha)	277.5
Bozuk Kızılçam(Ha)	19.5
Ormansız Alan(Ha)	
Ziraat (Ha)	1182
İskan (Ha)	74
Ormanlık Alan (Ha)	478
Toplam (Ha)	1734

Tarım ve hayvancılık kadar ormancılık da halkın geçim kaynağı haline gelmiştir. Hem ana hem tali orman ürünleri ekonomiye katkı sağlamaktadır. Ekonomiye katkısı olan ana orman ürünleri; tomruk, direk, maden direği, sanayi odunu, kağıtlık odun ve lif-yonga odunudur. Ekonomiye katkısı olan tali ürünler ise yaban mersini dal ve yaprağı, kekik, biberiye, sumak ve defneyaprağı olarak sayılabilir.2002-2011 yılı Orman Amenajman Planı'nda biberiye, kekik ve sumak için 10 yıllık üretim

planı hazırlanmıştır. Ormandan elde edilen ana ürünlerin ise çeşitli kurum ve kuruluşlara satıldığı görülmektedir. Bu kurum ve kuruluşlar Seka, Tedaş, Telekom, T.T.K., T.K.İ., Mahalli Maden Ocakları ve lif-yonga kuruluşlarıdır.

Orman için yapılan harcamaların ve üretim giderlerinin tümü orman köylüsünün gelir toplamıdır. Orman için yapılan harcamalar 2 grupta toplanmaktadır. Birincisi silvi kültürel harcamalardır. Karaisalı Orman İşletme Müdürlüğü'nün 2001 yılı silvi kültürel harcamaları 673.971.000.000 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu harcamalar içerisinde gençleştirme ve bekçilik giderleri girmektedir. Üretim çalışması harcamaları ise nakliyat ve istif, satış, tali ürün giderleri, dellaliye, orman köylülerine verilecek yakacak odun, kerestelik odundur. 2002 yılı üretim giderleri ise 1 trilyon 60 milyar olup bu rakam orman köylüsünün sağladığı faydayı göstermektedir. Orman köylüsü ormandan faydalanmaya devam ettiği sürece ormana daha fazla sahip çıkacaktır. Bu nedenle ormancılıkla birlikte halıcılık, arıcılık, dokumacılık gibi el sanatlarının geliştirilmesi, ahır hayvancılığının teşviki ile orman-halk ilişkilerinin daha iyiye gideceği düşünülmektedir.

Açık ve Yeşil Alanlar

Açık ve yeşil alanlar birtakım kent plancıları yönünden değişik anlam ve tiplere hatta fonksiyonlara göre çeşitlilik gösterebilirse de genelde açık ve yeşil alanlar meydanlar, kavşaklar, çocuk bahçeleri, oyun ve spor alanları, parklar, botanik ve hayvanat bahçeleri şeklinde görülebilir.

Rekreasyona olarak sağlayan açık ve yeşil alanlar, kent içinde bulundukları yerlere ya da kentle olan ilişki ve yapısal karakterlerine göre gruplara ayrılabilir. Kent dokuları arasındaki açık ve yeşil alanlar, ulaşılması kolay, 5-15 dakikalık yürüyüş mesafesinde bütün gün kullanılabilen alanlardır. Çocuk bahçeleri, spor ve oyun alanları, ev bahçeleri, mahalle parkları, meydanlar, bulvarlar ve yaya alanları bunlar arasında sayılabilir. Kent dokuları çevresindeki açık ve yeşil alanlar daha çok günü birlik ziyaret edilen ya da hafta sonlarında kullanılan alanlardır. Bölge parkları, kıyı parkları, sergi ve fuar alanları bunlar arasındadır (Uzun, 1987).

Karapınar Parkı

Kent parkı niteliğinde düşünülen Karapınar 13.000 m² lik bir alana sahiptir. 20-25 dakikalık yürüyüş mesafesine sahip park gününbirlik kullanılabilmesi gibi hafta sonları da halkın kullanımına açık olacaktır. İçerisinden geçen Karapınar deresi yazın kururken kışın da yağışlar dolayısıyla taşma yapmaktadır. Piknik alanı olarak kullanılan park hem görsel hem de fonksiyonel olarak talebi karşılamamaktadır. Parkta bitkilendirmenin de işlevden uzak ve estetik yönden yetersiz olduğu görülmektedir.

Atatürk Parkı

Bu park kent merkezinde konumlanmış bir parktır. 4800 m² lik bir alanda kurulmuş olan park manzaraya hakimdir. Kent merkezinde yer alması nedeniyle halkın dinlenmek amacıyla gelebildiği bir mekan olmaktan çok bir çay bahçesi görünümündedir (Şekil 1). İyi bir düzenleme yapılmamış olmasına rağmen burada oldukça yaşlı ve geniş taç yapmış bitkilerin yer alması yazın halkın buradan serinlemek ve dinlenmek için yoğun kullanımını sağlamaktadır.

Çocuk Oyun Alanları

Çocuk oyun alanları 0-12 yaş grubundaki hem okul öncesi hem de okul çocukları için düzenlenmiş alanlardır. Şekil 2'de görüldüğü gibi Karaisalı ilçe merkezinde bulunan çocuk oyun alanında oyun aletleri gelişigüzel seçilmiş ve aynı şekilde yerleştirilmiştir. Merkezdeki çocuk oyun alanı oldukça bakımsız olup bitkilendirme de yapılmamıştır. Burada çocuklar kadar ailelerini de düşünmemiz gerekir ki bu durumda oyun alanında oturma elemanlarına da yer verilmesi gerektiği ortaya çıkar.

Şekil 1. Çay Bahçesi Niteliği'ndeki Parktan Bir Görünüm

Şekil 2. Çocuk Parkındaki Oyun Aletlerinden Bir Görünüm

Spor ve Oyun Alanları

Çocuk ve gençlerin fikri gelişmesi ve olgunlaşmasında oyun önemli bir faktördür. Kentlerdeki aktif ve yaratıcı oyun ve spor alanları, çocuklarda hayal gücünün gelişmesi, sinirsel gerilimin giderilmesi, saldırganlık ve serserilik gibi kötü eğilimlerin ortadan kaldırılması için en iyi araçtır (Uzun, 1987). Karaisalı'daki spor ve oyun alanlarının toplam miktarı 22.495 m² dir. Bu alanlar içerisinde bir halı saha (futbol, basketbol, tenis) ile Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Futbol Sahası (futbol, basketbol) bulunmaktadır.

Meydanlar

Meydanlar, kentsel sirkülasyonun başlangıç ve dağılım yeri olmakla birlikte kent halkının toplanma yeri olarak düşünülmüş açık alanlardır. Meydanlar, gerek taşıt gerekse yaya trafiğini düzenleyen alanlardır. Karaisalı ilçesinde yalnızca bir adet meydan bulunmaktadır. Şekil 3'te Genel Bir Görünümü verilen Cumhuriyet Meydanı 2000 m² lik bir alanı kaplamakla birlikte çok iyi özelliklere sahip bir alan değildir.

Şekil 3. Kent Merkezindeki Cumhuriyet Meydanı'ndan Bir Görünüm

Mezarlıklar

Sosyo-ekonomik gelişmesini tamamlamış ülkelerde mezarlıklar ölümler şehri olmaktan çok, kişilerin yeşil dokusu, sakin ve huzur verici ortamından yararlandıkları, dinlenip düşünceye daldıkları, yaşamının anlamını daha iyi değerlendirebildikleri, kent parklarının insana sağladığı pasif rekreasyon olanaklarını içeren yeşil alanlar olarak hizmet sunmaktadır (Özkan ve ark., 1996). Karaisalı'da mevcut bir adet mezarlık vardır. Etrafı yüksek duvarlarla çevrili Karaisalı Mezarlığı ilçe merkezinden 1 km uzaklıkta olup 15.000 m² lik bir alana sahiptir. Giriş kapısından başlayan ve mezarlığın orta aksında bulunan yolun iki tarafı ağaçlandırılmış olup Şekil 4'te görülmektedir. Diğer bitkiler de mezarlığı ziyaret edenler tarafından gelişigüzel dikilmiştir. Mezarlıkta açık ve yeşil alan olarak yapılmış bir düzenleme yoktur.

Turizm ve Rekreasyon

Rekreasyon faaliyetleri günübirlik olabildiği gibi hafta sonu tatillerinde de yapılabilir. Turizm faaliyetlerinde ise bir günden fazla süreli ziyaretçilere hizmet olanağı sağlanmaktadır. Turizm faaliyetleri hafta sonu veya yıllık izin dönemlerinde yapılan faaliyetlerdir. Karaisalı'da halkın ihtiyaçlarını karşılayabilecek yerler Yerköprü Piknik Alanı, Kapız (Kapıkaya Kanyonu), Alman Köprüsü örnek verilebileceği gibi, turizm faaliyetleri içerisinde de bölgede yayla turizmi açısından önemli bir yere sahip olan Kızıldağ Yaylası örnek verilebilir.

Şekil 4.Karaisalı Mezarlığı'nda Ana Aks Olarak Kullanılan İki Tarafı
Ağaçlandırılmış Yoldan Bir Görünüm

Yerköprü Piknik Alanı

Yerköprü hem Karaisalı halkına hem de Adana'dan gelen kişilere hitap etmektedir. Özellikle hafta sonları piknik alanı olarak kullanılan Yerköprü Şekil 5'te de görülen yeşil doğası ve içinde bulunan su yüzeyi ile ilgi çekmektedir. Oldukça bakımsız bir görünüm sergileyen piknik alanında piknik masaları üzerine gelişi güzel, özensiz yapılmış gölgelikler, hiçbir estetiği olmayan çöp kutuları dikkat çekmektedir. Çocuklara ait bir oyun alanı bulunmakla birlikte bakımsızlıktan dolayı oyun aletlerinden yalnız bir tanesi çocukların kullanabileceği bir durumdadır. Bunun yanı sıra çocuk oyun alanının yeri ailelerin oturduğu yerden çocuklarını kontrol edebileceği bir alanda konumlanmıştır.

Şekil 5. Yerköprü'nün Doğal Güzelliklerinden Bir Görünüm

Alman Köprüsü

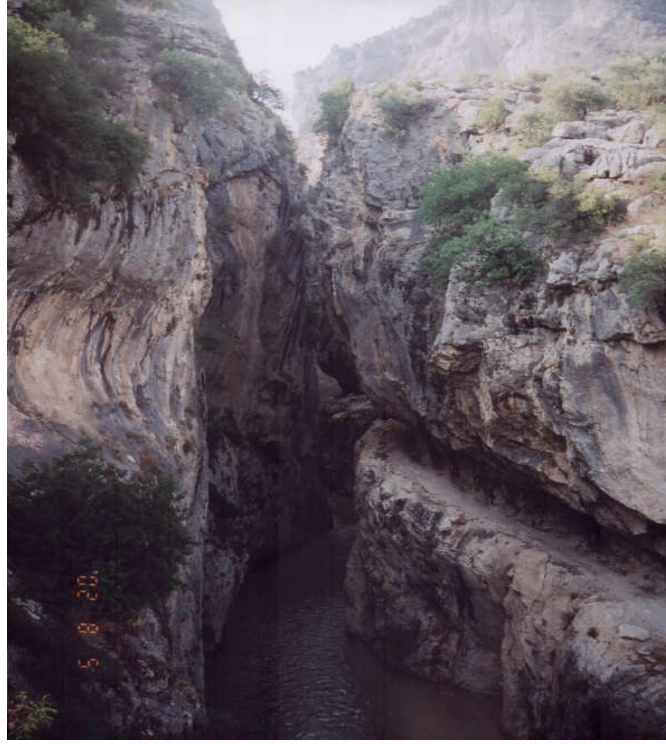
Alman Köprüsü Karaisalı'da görülebilecek tarihi değere sahip olan yerlerden biridir. Akdeniz doğal bitki örtüsü ile bütünleşen görünümü yanında Niğde-Adana tren hattının bir kolu olması da önemini arttırmaktadır (Şekil 6).

Şekil 6. Üzerinden Tren Yolu Geçen Köprüden Bir Görünüm

Kapız

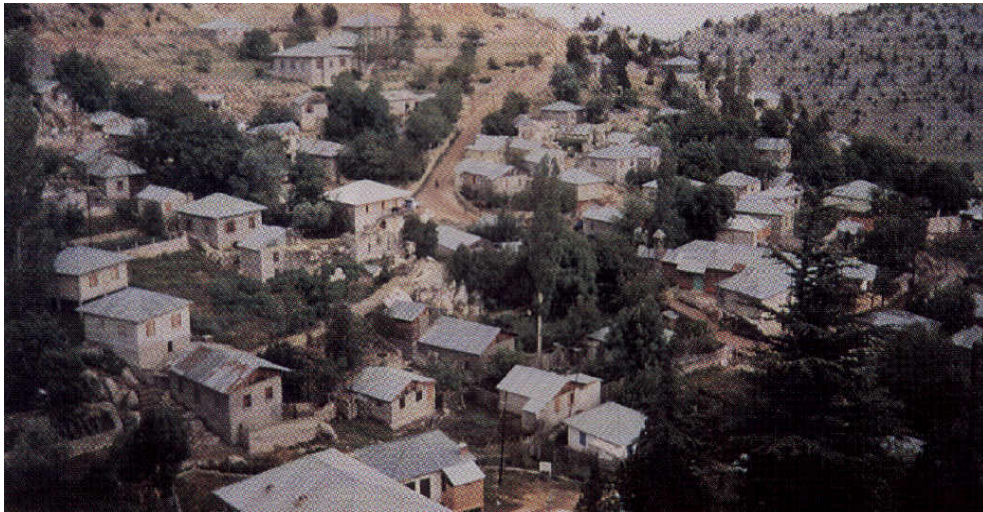
Bir deprem sonucu oluşan Kapız'a ait genel bir görünüm Şekil 7'de verilmiştir. Son günlerde doğa yürüyüşleri yapılabilecek bir yer olarak adının geçmesiyle birlikte vadinin bir tarafında yürüyüş yolu açılmıştır. Doğal biçimde ikiye ayrılmış dağın arasından Çakıt Suyu geçmektedir.

Şekil 7.Kapız'a Ait Genel Bir Görünüm

Kızıldağ Yaylası

Karaisalı'da yayla turizmi oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Karaisalı'nın en büyük yaylası 664 ha'lık alana sahip Kızıldağ Yaylası'dır. Deniz seviyesinden 1600 m yükseklikte olan yayla Şekil 8'de görüldüğü gibi genellikle dik eğimli yamaçlara sahip olup yerleşimler de bu yamaçlara kurulmuştur. Yayla Adana'ya 75 km, ilçeye ise 27 km uzaklıktadır. Asfalt bir yolla ulaşım sağlanmaktadır. 1993 yılından itibaren imarlı yapılaşma başlamıştır. Altyapı çalışmaları halen sürmektedir. Yayla Karaisalı halkından olduğu kadar Adana halkından da talep görmektedir.

Şekil 8.Torosların Yamacında Kurulan Kızıldağ Yaylası'ndan Bir Görünüm

Tartışma Sonuç

Karaisalı'da açık ve yeşil alan sistemi oluşturulurken belli standartların belirlenmesi gerekmektedir. Bu standartlar keyfi olmaktan çok belli kurallar dahilinde oluşturulmalıdır.

Şehir gelişimine paralel olarak bir açık ve yeşil alan sistemi oluşturulmalıdır. Karaisalı'da şehrin gelişimini sınırlandıracak 2 unsur bulunmaktadır. Bunlardan birincisi batı yönünde şehri sınırlayan Hasan Dağı, diğeri ise kuzey yönünde bir sınır çizen Üçürge Suyu'dur. Buna göre Karaisalı'da yeşil kuşak ve yeşil kama sistemlerinin birlikte kullanılmasının daha iyi sonuçlar vereceği düşünülmektedir. Yani kenti tamamen saracak bir yeşil alan sistemi ile birlikte ana yollar boyunca kenti saran bir sistemin birlikte kullanımı önerilmektedir.

Kişi başına düşen açık ve yeşil alan miktarı arttırılmalıdır. Bunun yanı sıra kent parklarının yıl boyu kullanımı göz önünde bulundurulmalı, kent parkı olarak kullanılan Karapınar Parkı'nda halkın boş zamanlarında dinlenebileceği, hafta sonlarında yoğun olarak kullanımına uygun bir düzenleme yapılmalıdır. Piknik amacıyla kullanılan piknik masaları ile ocak yerleri düzenlenmeli, gezi amaçlı yollar, seyir amaçlı oturma yerleri ve teraslar yapılmalı ve içinden geçen Karapınar Deresi'nin daha etkin kullanılabileceği bir su yüzeyi oluşturulmalıdır.

Kent içerisindeki çocuk oyun alanları belli oyun aletlerinin serpiştirildiği bir mekan olmaktan çıkarılmalı, çocuğun yaşına uygun ve yaratıcılığını geliştirici aletlerin kullanımına dikkat edilmelidir.

İlçedeki spor alanlarının sayısı arttırılmalı, tüm yaş gruplarına hitap edecek alanlar oluşturulmalıdır. Spor alanları için halkın kolay ulaşabileceği bir yer seçilmelidir.

Kaynaklar

- ANONYMUS, 2002. Karaisalı Tarım İlçe Müdürlüğü Arazi Varlığı Raporları, Adana.
- DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ, tarihsiz. Devlet İstatistik Enstitüsü Nüfus Sayım Sonuçları, Ankara.
- DEVLET SU İŞLERİ, 1990. Karaisalı-Nergislik Projesi Ana Sulama Kanalları Kat'i Proje Aşaması Mühendislik Jeolojisi Raporu, Adana.
- ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, 2002. Karaisalı Orman Amenajman Planı 2002-2011. Adana Orman Bölge Müdürlüğü Karaisalı Orman İşletme Müdürlüğü, Adana.
- ÖZKAN ve ark., 1996. Açık-yeşil Alan ve Rekreasyon alanı Olarak Mezarlıkların Planlama ve Tasarım Sorunları İle Çözüm Olanaklarının İzmir Kenti Örneğinde Araştırılması. Ege Üniversitesi Araştırma Fonu Raporu, Proje No: 1994/006, Ege Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İzmir.
- TOPAY, M., 1998. Çarpık Kentleşmenin Yeşil Alanlara Etkileri ve Çevresel Planlama. Tarım ve Köy Dergisi, 121: 24-29
- TÜRKEŞ ve ark., 1996. Spatial and Temporal Analysis of Annual Rainfall Variations in Turkey. International Journal of Climatology, Vol.16, 1057-1076.
- UZUN, G., 1987. Kentsel Rekreasyon Alan Planlaması. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Kitabı No: 48, Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Ofset ve Teksir Atölyesi, Adana, 101s.
- UZUN, G., ALTUNKASA, M.F., 1991. Rekreasyonel Planlamada Arz ve Talep. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Genel Yayın No: 6, Yardımcı Ders Kitabı No: 1, Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Ofset Baskı Atölyesi, Adana, 80s.
- YILDIZCI, A.C., 1978. İstanbul'da Kentsel Doku İle Yeşil Doku Arasındaki İlişkiler ve İstanbul Yeşil Alan Sistemi İçin Bir Öneri. Doktora Tezi, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, 159s.
- YILMAZ, K.T., 1996. Akdeniz Doğal Bitki Örtüsü. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Genel Yayın No: 141, Yardımcı Ders Kitapları No: 13, Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Ofset Baskı Atölyesi, Adana, 179s.

